

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Celt
2339
1.32

"Tuigim agur ní léigim,
Ac tuigean fear léiginn leat-pocal."

The Léigean Éirean Series.

EDITED BY NORMA BORTHWICK.

No. 12.

AN SPRIO

A play in One Act.

BY THE REV. PETER O'LEARY, P.P.

DUBLIN:

THE IRISH BOOK COMPANY,
35 UPPER O'CONNELL STREET.

1902.

ALL RIGHTS RESERVED.

13M

#96-6

Celt 2339.1.32

HARVARD COLLEGE
LIBRARY

PURCHASED FROM THE
INCOME OF THE
FRED NORRIS ROBINSON
CELTIC FUND

"Tuigim agus ní léigim,
Ac tuigean fear léiginn leat-focal."

The Léigean Éirean Series.

EDITED BY NORMA BORTHWICK.

No. 12.

6

An sprid

A Play in One Act.

BY THE REV. PETER O'LEARY, P.P.

DUBLIN:

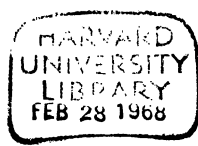
THE IRISH BOOK COMPANY,

35 UPPER O'CONNELL STREET.

1902.

ALL RIGHTS RESERVED.

Ce 17 2339, 1. 32 ✓

66* 212

AN SPRÍO.

DRÁMA AON GHNÍM.

AN FUIREAN.

Eógan na gCaoraí.
Siobán (Dean Eógain).
Éamon (Mac Eógain).
Diarmuid an Leapa.
Nóra Bán (Iníon do Diarmuid).

Cáitíne na gCor (Contúdaí a
ainm).
Dóinnal Mór.
Máire ní Tuatais.
Seághan Máire ní Tuatais.

Síir agus mná agus carlíní agus buachaillí.

AN CÉAD RAÓDARC.

Dú Eógain na gCaoraí. Eógan agus a dean agus a mac 'na rúige as bóiro
agus iad as piocad éaná.

Siobán.—Ba deap é an multacán! Ní raib de loct air ad
a lúigeat a bí ann dé. Ní fearar caw a déanpimio anoir. Tá
ré piocaithe agaimn ó ceann go h-epbal.

Eógan.—Caw é rin agat u'a ráo, a dean! Ní feararó ré
beir itte rór. Ní'l cúis béile págalta agaimn ar.

Siobán.—Pé ruo atá págalta agat ar tá ré itte agat.

Eógan.—Má tá ir amlaib u'itir féin a leat a san fíor
uáinn! Ní coimeárfad an uátaig feoil uair! Ir cuma leat.
Ní tu bíon amuic ra n-oróce as polácar na feola agus as uul
i gcontadair na cpoice mar gheall uirí. Mearar go mbeaó
uóitín coicir eile ra multacán an cúro ba lúga dé. Spreaó
cúgat, a caileac! Ir opt a bí an t-aire! Ní bfuairar uá béile
maita ar, mar multacán, tar éir a bfuairar u'a uag agus tar
éir mé 'sá díteam ar máire ní Tuatais gur u'i an rppio a mairb
é i gcúinne na poilge.

Éamon (as cur rgeartad gáire ar).—Hó, hó, hó! Airiú,
a uaro, ní'l aon teópa leat! Airiú conur dírigir uirí gur u'i
an rppio a mairb é?

Eógan.—He, he, he! Bí rí as ramarú' an multacáin uí
féin. Tá an uáil ra bláire feola aici córn mait díneac agus
'cá agat nídtair anran. Ad bíor-ra as faine uirí féin agus
ar an multacán, agus díneac nuair a bí rí as cuimneam ar an

multacán a marbúgadh ói féin o'imeis an multacán. "A Eógan, airmú," ar riri liom cúpla lá 'na díag ran, "cáim creadóla!" "A Máire, a éiríde 'rtis!" arfa mife, "ir ót liom don vpoé rgeal a beir agat! Cao é an vpoé nio atá tagaite ort anoir?" "Mo multacán bpeas beataite a gurbeaó uaim," ar riri, "agus mé o'ineac as cuimneam ar é marbú' dom féin." Conac as cur na rúl tríom i, agus bí 'fíor agam go raib an t-ahfap aici orm, ac o'feucap fuar uirtí cómh rimplíde, cómh neamtuairmeac ran gur vóic leat ná raib cor am éiríde. "Go deimín, a Máire," arfa mife léi, "cuirean ran i gcúinne dom rúo gneanamar, ac ir vóca ná éiríde uaim é nuair a 'neórfao duir é." "Inir dom é, a Eógan," ar riri. "Tusar fé vbeas," arfa mife, "le tamal go mbíod an multacán go minic ircis i gcúinne ná poitge. Da vóic leat air ná ráróe don áit eile ar an mbaile é ac an cúinne rin. Capainn amac é go minic ac ní túirge bíod mo vrom leir 'na bíod fé ircis airir. Um tráctóna Déiraoín reo gab capainn ireaó conac go vdeanac ircis ann é. Ní feaca beo ná marb ó rin é." O'feuc rí orm. "Agus cao 'cá gneanamar ra méirí rin?" ar riri. "Ná fuil fíor agat," arfa mife, "an vpoé ainim a beir ar an gcúinne rin?" "O reao, an rppio," ar riri. "Agus dar noó ní h-ahlaró a ceapra gur marb an rppio mo multacán," ar riri. "Agus dar noó," arfa mife, agus fearis as teact orm, mar v'eaó, "murar marb an rppio é cao a marbóe' é!" Cuir rí an dá láim ar a dá epomán agus cuir rí rgearta gáine airí i vpoeo gur vóic leat ná fagaó rí a h-andl. Nuair a bí an gáine rin vdeanta aici vdein rí gáine eile ba mó 'na é. "Imeis, a Eógan," ar riri fé vdeine, "agus car cúgam abáile na ba ran tíor. Ir micio iao vo éiríde."

Siobán.—O'oirfao vo'n rppio multacán eile marbú' vóinn fearoa.

Eógan.—Ní'l don multacán eile as Máire ní tuatais.

Siobán.—Murar vfuil cá caoife maíca aici.

Eógan.—Dá mbeaó céao caora aici ní cógfar uairí don ceann eile acu, ní cógfar ran, dá mberóca-ra gan feóil a blaire ar feaó vo faogail airir! Vdean maíre ireaó i, agus baintreac ireaó i. Bí a fíor aici go maíre cao é an rppio a marb an multacán uirtí agus níor vdein rí ac rppioe vde. Ní bainfar le h-aon ruo ir léi a tuile, pé ball 'na vragmíro bláine feóla vuitre, a Siobán.

Siobán.—"Duitre, a Siobán!" máire gan geirí ort! Ir mó go móir an vóil atá agat féin ra bláine feóla 'na mar atá as Siobán inci. Murar mbeaó ran beaó fé fuar as Siobán beir as mianfuaó!

Eamon.—Ná fuil caoife maíca ar an mbaile i n-éagmúr caoife máire ní tuatais?

Siobán.—Anndais ir díneac ran go bfuilto, agus multacáin leir.

(Éiríto ar feab tamail.)

Éamon.—Tá Taidiúir na gCor tian ag an lior ag déanamh euroais do feana Diarmuid.

Siobán.—Tá, agus beir feana Diarmuid ag inínt rgealta fianaisgeacta, agus lán an tige bailigte ann ag rguirgeact, agus beir rian go leir cóm tógta ruar leir na rgealta fianaisgeacta go bfeadfi an ceann tíor de'n tís a bheir cun riabail a san fíor dóib.

(Féicíto ar a céile.)

Eoghan (ag eiríge).—Imtís ort, a Éamonn, agus cóm luac agus geadair gheim ar don ruo fóganta tabair leat é go cúinne na poitge. Déad-ra ann pómat. Ní baogal go dtiocfí doinne ag cur irceac oíann ra cúinne rin.

(Imtígear Éamon.)

• **Tós leat na cnámha ran, a Siobán, agus cuir i bfolac iao.**

[Imtígear.]

AN TARNÁ RAOAR.

Cis feana Diarmuid. Taidiúir na gCor ar an mbóro ag obair. Diarmuid ra cúinne agus a cairín breac air agus é ag inínt rgealta. Fíir agus mná agus cailíní agus buachaillí cnuinnigte ag éirceact leir na rgealta.

Taidiúir na gCor.—Ní chroífinn focal de. Níl a leitéirí ann i n-aon cor, agus ní raib rian. Níor buail doinne rian fóp amam o'fearad a ráb, lom díneac, go bfeacair ré ceann acu.

Dómnal Mór.—Éirí do déul, a duine. Ir 'mó duine a conaic iao. Ir 'mó duine táinig raor uata, agus ir 'mó duine náir táinig.

Taidiúir n. gC.—An bfeacair féin rppio 'nád páca rian, a Dómnal?

Dómnal Mór.—Ní feaca, ac mura bfeaca ir minic a cuiread eagla mo dóitín oim. Díor oíóce ag teact abaile ó'n gcear-tam. Dí ré ir dóca ag déanamh amac ar buile élog ra n-oíóce. Nuair a díor ag fágáil na ceartan ní raib bláine eagla oim ac oíeao agus 'tá oim an neómat ro. Cóm luac agus tánas tpearna na h-adan táinig a leitéirí rin o'eagla oim gur thearar go dtuicfínn ar an mbótar. Dí roc an céacta am lán agam. Thearar gur táinig leat céao meagaint ra troc! Do féirí an t-alur amac tríom i dtreo go raabair cóm rliud agus dá n'eintí mé tamad ra n-adainn. Do rtríocálar lom go dtí, go dtánas.

1

2

3

4

Máire.—Conaic Eógan na gCaoraí i 'gá d'éanamh.

(Lúro go léir agus céirio iní na tuitib ag gáirí ac an tÁiliúir. Féach an tÁiliúir na timpal agus ionghna aige.)

Dóinnal Mór.—Ní dóca go gceirtear an tÁiliúir go n-íorrad rppio caoirfeoil.

tÁiliúir n. gC.—Ceirtearinn go n-íorrad rppio caoirfeoil cóm luac díreac agus ceirtearinn an rppio a beir ann i n-aon cor.

Dóinnal Mór.—Díob geall ná raíraí roir íreac go cúinne na roilge anoir.

tÁiliúir n. gC.—Do raíraínn dá mbeaó na cora agam cóm maic agus 'táir ríad agat, Dia 'o deanaíad!

Dóinnal Mór.—An ndéiríann tú liom go raíraí?

tÁiliúir n. gC.—Déirínn gan aithne.

Dóinnal Mór.—Dá ríad déiríraí roir ar mo mhúin tá agus ráirad roir ra cúinne tú do donar ar feaó uair a' éirí agus anían tairíraí anoir aithí tá. Má déiríann tú é rin déiríraí ná fuil eagla roir rppio ná ráca oir!

Dáiríraí.—Díob cial agat, a 'Dóinnal, agus leas do'n uime.

Dóinnal Mór.—Ír díreí bog a tairíann caint éirí. Do raíraí ré roir go cúinne na roilge, agus ní beaó ráir 'ná eagla aithí roirínn an rppio, dá mbeaó lúí a cor aige. Ír maic acá díreí aige dá mbeaó lúí a cor aige náí baíraí go ndéiríraí ré an caint rin. Déirí ré ná beaó don eagla roirínn an rppio aithí maí ná fuil a leiríroí ann. Mura díreí rí ann cao é an díreíraí féaíreí rí d'éanamh do! Déiríraí roir ar mo mhúin é agus anían beir díreí agam an díreí eagla aithí ná ná fuil.

Máire Ní tairíraí.—Cá díreí díreí, a 'Dóinnal, náí oir féin a déiríraí an rppio an fáir a beaó an tÁiliúir ar do mhúin agat? Dá mbeirínn do díreí ní díreínn é maí gíó.

Dóinnal Mór.—Má tairíraínn rí í féin caitíraí cúirí an tÁiliúir agus ríreíraí.

tÁiliúir n. gC.—Ná díreí a tairíraí caintí ac díreí leas roir mé.

Dóinnal Mór.—Seo má 'reáí. Díreí!

(Díreí 'Dóinnal an tÁiliúir éirí ar a mhúin agus an díreíraí ag cur an anama amac ag gáirí, agus ríreí an díreí amac é.)

AN TRÍMÁD RAOBÁC.

Cáinne na ríolige. Eógan na gCaorac 'na luíge sa cúinne. Aithígean ré circéim thom as teacht ar an vtaob amuic de'n fála.

Eógan (as eiríge agus as féucaint ruar).—Mo ghrádh cpoíde tu, a Éamonn! 'Da geadh an mairt ort an méirínn a 'véanadh!

(Tágan Dóinnal tuar agus gheim ré'n dá orcait aige ar an vCáilíúir, 'gá leogaint ríor írteacht de dhruim an fála. Sínear Eógan a dá láim ruar agus beirtear ar dá thomán ar an vCáilíúir.)

Ní raibair adrao. An multacán é? An dhuil ré raibair?

(Sgaoilear Dóinnal uair an Cáilíúir agus ruitear. Tuitear an Cáilíúir 'na tnaipe i laige, iorí dá láim Eógain. Féucan Eógan air. Ar go bráic le h-Eógan.)

Cáilíúir n. gC. (as teacht eiríge réim).—Ó! Ó! Ó! 'Dia le m'anam! Ír vóca go dhuilim réir! Tioctóir rí aithí agus ní ríor. Cao é an cor a tabairtear orim. Cao iad na cpoia a bí orim náir eirtear mo déul! Ní raib bláirne coinne agam go mbeadh ré de mhirneacht i nDóinnal mé tabairtear leir anro. Mearar go rcaofaídh ré agus go dhuilídh ré ríul a mbéimídh leat na rílige. D'féoirídh gur d'feadh leir réim anoir go n'véanfaídh. Ní tioctóir ré a'm iaraídh. Ó! Cao a 'véanfaídh! Fágfaídh anro go lá mé! 'Dia linn! 'Dia linn! 'Dia linn! Cao a 'véanfaídh i n-aon cor!

(Aithígean ré circéim as teacht agus cuirean ré cluar air réim.)

Eir! Tá ré as teacht ambara. Ní leogfaídh aon nídh orim. D'iteodhaídh air ná raib aon ríor i n-aon cor ann.

(Tis Éamon tuar agus caoia mairídh aige.)

Éamon.—An dhuilean tú anran?

Cáilíúir n. gC.—Táim anro. Cao 'na caoídh ná beinn? Cao a comeadh cómh fála tú?

Éamon.—'Sod ní féatfínn breit air.

Cáilíúir n. gC.—Ní féatfídh breit air! Cao i an cáinte rínn ort mar rínn! Táim anro as feiteadh leat le rí h-uairne clois. Cao eiríge duit imteacht uaim cómh rapaídh agus d'imtídh? 'Da vóic le duine gur d'ahlaídh a conaídh an ríor. Cá dhuil rí anoir tar eir do cáinte go léir?

Éamon.—Mura mbeadh ná raib aon dhraon vige agat véar-fínn gur ar meirge a caoín tú! Tar anro! Gneadhadh eirte, tar anro agus beir air reo uaim agus ná bí am boídh le v'éir cáinte!

Cáilíúir n. gC. (as imídh ruar).—Aithí, a Dóinnal, Cao é rínn agat! Ná Cao tá as eiríge duit! Ná fuil ríor agat go mair ná féatfínnre é cógaint uair pé ríor é.

(Cartan Éamon uair ríor an caoia agus ar go bráic leir.)

A Dóinnal! (i n-aon a éinn 'r a gúca). Ní féatfídh an ríoragat

cao 'tá ar 'Dóinnal anoir. Ambara 'b'féidir mura bfuairar-ra veoc go bfuair reirean é. Cao é seo a tug ré leir? (as lámh-cán cun na caoraí agur 'gá lámhriáil). Caoíra! Aililú! Caoíra marb! Tá 'Dóinnal ar a meabair! Fan go fóit ámtac. Conaie ré nár cuirear-ra sídeir 'ná míocir aram nuair a rugaí ar éománaib orim. Dar leir ní raib bláine eagla orim. 'D'imcig ré anran agur tug ré an caoíra marb ro leir cun i caiteam anuar orim féudaint an gcuirfadh ran eagla orim. Tuigim tú, a 'Dóinnail, a mhic ó. Ac beaí-ra ruar leat. Ní fearad an fada ceapan ré mé fágáil anro. 'B'féidir go b'fágadh ré tamal maic anro mé, mar olc orim. Ac cuirfí 'Diammuir a'm iaparó é, ná cuirfí ré tuine éigin a'm iaparó. Tá an oíde ag dul i nglairé. Níl pí seo ruar fós. Lúigfadh irceac 'na h-aice. Ir fear caoíra marb féin 'ná tuine beic i n'aonar ar fad.

(Lúigfadh ré irceac i n-aice na caoraí agur tuicean a coola air).

AN CEATHRAMH RADARC.

Cig feara 'Diammuir. An cuiseacá go léir ann ac 'Dóinnal móir agur cáilúir na gCor.

'Diammuir.—Agur veirean tú liom, a mháire, go n'ádhairt ré gur b'i an rppir i gcúinne na roilge a máirb an multacán?

Máire.—Óá bfeicfá an dá fáil a cáinig óó agur é 'gá rad. "Muraí máirb an rppir é," ar reirean, "cao a máirb é!"

'Diammuir.—Anraig b'fíor óó ran. 'B'fíor an ceiró.

Nóra Bán.—Agur cao é an gno beaí ag an-rppir de'n multacán? Ir minic ariúgear díobáil véanta ag rppir ac níor ariúgear ruam gur máirb rppir multacán!

'Diammuir.—Ir fíor duic é, a laos. Ac ir vocta náe é gac don multacán a beaí cóim maic leir an multacán a bí ag Máire ní tuatais. Ir 'mó gneim b'eads méit a bí seallta agac duic féin ar, a mháire. Náe 'mó?

Máire.—Fágaim le h-uacht go raib ré rocair am aigne ná fágadh don éiríoraíde eile oiread agur blaire dé, ac go gcoimeadofinn an uile bláine dé dom féin.

Seágan (mac do mháire).—'B'féidir go dtiocfadh tuine éigin lairciar díot, a máirb, ar énáimín de anoir a'r ariú.

Máire.—An multacán a máirbúgear dom féin anuiris, ní fearad an traosál cao fé n'oeaí é, níor fearaim ré dom leat na h-aimeirí a meair a fearóc' ré.

Nóra Bán.—'B'féidir gur b'i an rppir a guir uait cuir de, a mháire, ó tá an uil ra caoirféil aici. Seadad pí an baluic b'eads nuair a beaí an gaoit doctuais. Éir! Táir ríad ro ag teac.

(Ariúgear ariúim amuic. Cig 'Dóinnal móir agur éamon irceac. Lámh

Éamonn ré orcasíl Dómnail. 'Dac an báir ar Dómnail agus a dá iorḡasó as léabó ré.)

Nóra Bán.—Aililiú! a Dómnail, cao 'o'imtḡis ort! (Cuirtear 'na fuige i ḡcátaoir é.) Ambriatḡar ḡur vóca ḡo bḡeacairó ré an rḡrro. Ní fḡadḡar cār fás ré Táiliúir na ḡCor.

Éamon.—Táiliúir na ḡCor! Cao a bḡarḡad Táiliúir na ḡCor i n-donḡeact leir mura mbead ré ar a muin aige!

Diarmuro.—Cá bḡuair é, a Éamonn?

Éamon.—Ceapḡar ḡo mbuailḡinn a leit anro as ḡḡurúḡeact camal de'n oíḡce, agus nuair a tḡnas ḡo vḡí an ḡḡaircín conac an duine as vḡeanaíḡ oim. Cé bead ann ac é reo agus é as vḡul amú. Cóm luat agus v'o'aitḡigear é vo labḡar leir ac ní fḡadḡinn hām ná hām a baint ar. Níor vḡeinear ac bḡeic ar cuirḡinn air agus é tabairt liom.

Diarmuro.—A Dómnail!

Dómnail.—Uām!

Diarmuro.—Tabair vḡeó uirḡe cuirḡe. (Tugtear an vḡeó vḡó.) Crot ruar tú féin, a duine! Cār fásair an táiliúir?

Dómnail.—Ó! Dia le m'anam! Dia le m'anam! Ó! Ó! Ó!

Diarmuro (as baint crotad ar).—Crot ruar tú féin, a duine! An amlairó ná h-aitḡigean tú na vḡoaine! Cār fásair an táiliúir?

Dómnail.—Ó! An rḡrro! an rḡrro! 'Do ruḡ rí air agus vo ḡḡar rí amac ar mo dá láim é! Ó! Dia le m'anam! Dia le m'anam! Ó, a muirḡ! a léiteiró vḡe raḡarḡ!

Diarmuro.—Airiú ḡḡeacḡad cúḡar, cuinnis vo mḡadair agus inir vḡom cār fásair an táiliúir.

Dómnail.—Ná vḡeirim leat ḡur ruḡ rí léi é! 'Do ḡḡar rí uaim é agus mé vḡḡeac 'ḡá cur irḡeac ra cúinne vḡe vḡuim an fala.

(Caitḡan Diarmuro a cḡca móir ar a flinneánaib agus vḡeimean ar a bḡar agus rḡo amac é. Siúo amac iao ḡo léir 'na vḡiaḡ ac Dómnail.)

Dómnail.—Fḡeú airiú! Marbḡócaró rí iao ḡo léir! (Siúo amac 'na vḡiaḡ é.)

AN CÚIGḡAD RAḡAR.

Cúinne na mḡirḡe. An Táiliúir 'na cḡbla ḡo ráim vḡir an cḡoirḡa marb agus an fala. Solur na ḡealaḡe ra n-áir. Airiḡtear, ḡo bḡeas láirḡir, ḡac don ḡḡann ó'n vḡTáiliúir. Cḡḡ Diarmuro irḡeac agus a cḡirín bḡeac air agus a bḡar 'na láim aige. Siúo cun an cúinne é. Cḡḡo an curo eile irḡeac 'na vḡuime a'p 'na vḡuime.

Diarmuro.—Cao é reo anro aḡaimn? Caoirḡa marb, vḡar fḡab! (as bḡeic ar an ḡcḡoirḡa agus 'ḡá tarḡar amac ar an ḡcúinne). Mo cḡoíḡe 'n rḡiab ac ḡo vḡuil dá cḡoirḡa ann!

(as bḡeic ar fḡaremn ar an vḡTáiliúir.)

cao 'tá ar 'Dóinnal anoir. Ambara b'féidir mura bfuairar-ra veoc go bfuair reirean é. Cao é seo a tús ré leir? (as lámh-cán cun na caorac agus 'gá lámhriail). Caoirra! Aililiú! Caoirra marb! Tá 'Dóinnal ar a meabair! Fan go fóill ámtac. Conaig ré nár cuirear-ra gíoc 'nád míoc aram nuair a rugaó ar éománaid orim. Dar leir ní raib bláine easla orim. 'D'imctis ré anran agus tús ré an caoirra marb ro leir cun i caiteamh anuar orim féucaint an gcuirfao ran easal orim. Tuigim tú, a 'Dóinnail, a mhic ó. Ac beao-ra ruar leat. Ní feadap an fada ceapan ré mé fásáil anro. 'D'féidir go b'fásfao ré tamal maist anro mé, mar olc orim. Ac cuirfio 'Diammuio a'm iasraó é, ná cuirfio ré duine éigin a'm iasraó. Tá an oíóce as tui i nglairé. Ní'l rí seo fuar fóir. Luigfao irceac 'na h-aice. Ir feadp caoirra marb féin 'nád duine beic i n'aonar ar fad.

(Luigéah ré irceac i h-aice na caorac agus tuicean a coola air).

AN CEATHRAMH RADAR.

Tis feana Diammuio. An cuiseacta go léir ann ac 'Dóinnal móir agus cáiliúir na gCor.

Diammuio.—Agus veirean tú liom, a Máire, go noóbairt ré gur b'i an rppio i gcúinne na noilge a marb an multacán?

Máire.—Óá bfeicfá an dá fúil a cáinig óó agus é 'gá rad.

"Muirar marb an rppio é," ar reirean, "cao a marb é!"

Diammuio.—Anoais b'fíor óó ran. 'D'fíni an ceiro.

Nóra Bán.—Agus cao é an gnó beao as an-rppio de'n multacán? Ir minic airígear díobáil véanta as rppio ac níor airígear niam gur marb rppio multacán!

Diammuio.—Ir fíor duit é, a laog. Ac ir voóca nác é gac don multacán a beao cómh maist leir an multacán a bí as Máire Ní Cuatais. Ir mó gneim bneás méit a bí seallta asac duit féin ar, a Máire. Nác 'mó?

Máire.—Fásaim le h-uact go raib ré rocair am aigne ná fásao don ériopaidé eile oipeao agus blaire dé, ac go scoimeadofinn an uile bláine dé dom féin.

Seágan (mac vo Máire).—'D'féidir go 'ociocrad duine éigin lartiar díot, a mátair, ar énáimín dé anoir a'r airí.

Máire.—An multacán a marbairgear dom féin anuiris, ní feadap an traogal cao ré nveap é, níor fearaim ré dom leat na h-aimeir a meap a fearóc' ré.

Nóra Bán.—'D'féidir gur b'i an rppio a guio uait cuio dé, a Máire, ó tá an uil ra caoirfeóil aici. Seadap rí an baluit bneás nuair a beao an gaoit dochuais. Éir! Táio ríao ro as teact.

(Airígear eiréim amuic. Tis 'Dóinnal móir agus éamon irceac. Lám

Éamonn fé orcaíl Dómnail. Dá an báir ar Dómnail agus a dá iorḡas ag lúbad fé.)

Nóra Bán.—Aililiú! a Dómnail, cao d'imtḡis ort! (Curtar 'na fuige i gcataoir é.) Ambriatar sup uóca go bpeacair fé an rppir. Ní feadair cár fás fé Táiliúir na gCor.

Éamon.—Táiliúir na gCor! Cao a béarad Táiliúir na gCor i n-donfeact leir mura mbead fé ar a muin aige!

Diarmuid.—Cá bfuair é, a Éamonn?

Éamon.—Ceapar go mbuailfínn a leit anro ag rḡunáigeact camal de'n oíóce, agus nuair a tánas go uci an rḡaircín conac an duine ag déanamh oim. Cé bead ann ac é seo agus é ag dul amú. Cóm luac agus d'aithnígear é do labhar leir ac ní feadair hám ná hám a baint ar. Níor deinear ac breit ar cuirfínn air agus é tabairt uim.

Diarmuid.—A Dómnail!

Dómnail.—Uim!

Diarmuid.—Tabair deo uirge cuige. (Curtar an deo uó.) Crot ruar tú féin, a duine! Cár fásair an Táiliúir?

Dómnail.—Ó! Dia le m'anam! Dia le m'anam! Ó! Ó! Ó!

Diarmuid (ag baint crotad ar).—Crot ruar tú féin, a duine! An aithlaid ná h-aithnígear tú na daoine! Cár fásair an Táiliúir?

Dómnail.—Ó! An rppir! an rppir! Do ruḡ rí air agus do rḡac rí amac ar mo dá lán é! Ó! Dia le m'anam! Dia le m'anam! Ó, a mhuir! a léicéir de raḡaric!

Diarmuid.—Airid gḡeasad cúḡac, ciuinnis do meadair agus inir dom cár fásair an Táiliúir.

Dómnail.—Ná veirim leat sup ruḡ rí léi é! Do rḡac rí uaim é agus mé uiréac 'ḡa cur iréac ra cúinne de bḡuim an fala.

(Cairt an Diarmuid a cota mór ar a flinneánaib agus beiréan ar a dara agus ríó amac é. Siú amac iao go léir 'na uirḡis ac Dómnail.)

Dómnail.—féuc airid! Marbócair rí iao go léir! (Siú amac 'na uirḡis é.)

AN CUIḡMAD RAḡARIC.

Cúinne na uirḡe. An Táiliúir 'na cota go ráh uir an cota mḡar agus an fala. Solur na gealaige ra n-áir. Airḡcear, go bḡeas láir, gac don rḡann ó'n uTáiliúir. Cḡs Diarmuid iréac agus a cāipín bḡeac air agus a dara 'na lán aige. Siú cun an cúinne é. Cḡro an curo eile iréac 'na uirḡis a'p 'na uirḡis.

Diarmuid.—Cao é seo anro aḡairn? Caoir mḡar, uar fíad! (ag breit ar an gcaoir agus 'ḡa tarac amac ar an gcúinne). Mo cḡroide 'n ríad ac go bḡuim dá cāoir ann!

(ag breit ar plarann ar an uTáiliúir.)

Táiliúir n. gC.—Ó! cáim péir! Tá sí cúgam arís!

Diarmuid.—Cé h-é túra?

Táiliúir n. gC.—Táiliúir boct, a beanuair, atá san lút a cor ó'n lá a rugaó é! Ní fíú do t'ondóir don viodáil a déanamh dóimra. Ní h-uaim féin a tánas anro as cup ircead ort! Ní h-eaó go veimhin. Mar ip maít liom beit am beatais ip amlaib a tugaó anro dom' aithveóin mé. Sgneadaim oraib, a uairle ríde! Iapais uiréi san don viodáil a déanamh dom!

(as feúcaint 'na tímpal orta go léir.)

Tá donur mo vóitín éana orm, féuc! Labrais léi, a uairle! Cumapaige m'anama oraib! Cao a déanfaó i n-aon cor má cuptar a tuile mácaíl orm!

(Sgeartaio go léir ar gáirí agus ar fult.)

Ó! a uairle, ní cuipraí gáirí ná fuil é. Má leogtar ar anoir mé geallaim doaib ná tiocfaó anro go brác airí, agus geallfaó go fírinnead ná labarfaó focal i ndúr scoinnib i scaiteamh mo faogail, pé faóa gairio é.

Diarmuid.—Éir do déal, a bhealláin! Speadbraofoi atá ort. Vír do cóola agus ní lean tú do vúiread i sgeart fóp.

Táiliúir n. gC. (as feúcaint orta ó duine go duine agus as cup aithe orta).—Maire rgeimle oraib, a paca! Mura ríó a cuir an rganhra orm san gá san níactanar! Ná féadfaó ríó ríó féin a cup i n-úil dom mar a déanfaó don Críorvaigte! Tura agus do cóta mór agus do cáipín breac! Tabairfínn an leabar gur ó' an rppiró 'na rteilibeatais a ví airí asam. Cao 'na taob náir cánaíre a'm iapaid mar a geallair, a parcaíl! Do rúitir leat féin agus v'fágar anro mé agus ba cuma leat beó nó maró mé!

Diarmuid.—Ná bac é féin, a Concubair, ac inir an méro reo dom. Cé maírb an caolra ro agus a tug anro i?

Táiliúir n. gC.—Siné anran é. Dómnal Mór a maírb i agus a tug anro i.

Dómnal.—Ó! Airíú tugair v'éitead, a parcaíl! Cao a déanfaó go marbócaimn-re i agus go vtabairfínn anro i!

Táiliúir n. gC.—Ip túra maírb i agus ip tú tug anro i. An é raóaric mo fúl agus éirtead mo éluar a mearfaó bainc díom! Tugair anro ar do muin mé agus do leogair anuar ra cúinne reo mé, agus anran nuair a conaícir ná raib don eagla as teadé orm v'iméigir agus tugair leat an caolra ro agus tugair iapadé ar i cáiteamh anuar orm, cun rganhra cup orm, dar leat. Náó culmín leat gur glaoibíorm. "An bfuilean tú anran?" arfa túra. "Cáim," arfa mire, "cao a coimeáó tú?" "Ní féadfínn breit air," arfa túra. (Sleamnuigear éamon amad a san fíor.) Anran v'féudar ruar go géar ort agus glaoídar ar t'ainim ort. "A Dómnal," arfa mire, "cuip

uait na cluip." Ní cúlge ariúigir t'ainim 'nā cáitir cūgam anuair an cāoíra agus cuipir an talamh díot.

Dóinnal.—Ó! Ó! 'Do buair ar a bfeaca riamh cūn eitig a cearpaó. Ní h-eadó ac seo mar a tuit amac. Ír cuimhin liom é. Ír cuimhin liom anoir é. Cúgar ar mo mhúin cū go bapa an fála, anfan do rúgar ar dá orúail oir cūn cū leogaint ríor san cū gortógaó. Le n-a linn rin d'eirig an rírio díor agus do rúg rí ar dá cromán oir. "An multacán é?" ar ríri. "An bfuil ré riamar?" ar ríri. 'Do rúgailear uaim cū agus ní cuimhin liom a tuite go dtí gur rúg éamon abailé mé, pé ball 'nar buail pé umam. Cá bfuil ré anoir?

(féucaro go léir 'na prímpal. ní't aon tuairig ar éamon.)

Diarmaio (as baint iompáil ar an gcaoirig).—Féuc ariú! Ceann de m'caoirib féin iread í! Ambara ní h-aon ríorú dóimra an obair seo. Agus féuc; seo rígan. An aicnedó' doinne agaid í?

Seágan Máire ní tuatais.—Tairbeáin í, a Diarmaio. Ambara ní gá dom féucaint an tairna h-uair uirtí. Sgian éamoinn!

Táilúir n. gC.—Acaíre! Féuc ariú rin mar obair! Eógan na gCaorac an rírio! Agus éamon a tug an cāoíra marb leir! Ariú, a Dóinnal, nác iad a dein an t-amadóan crioct-nuigte díot!

Dóinnal.—Gcloirí ariú ariú! Nác mó an t-amadóan a deineadóar díot féin go mór!

Seágan Máire ní tuatais.—Ír cuma dó an tpaogal, a Dóinnal, nuair ná deinadóar multacán dó, agus an rígan ro cur ann, mar a deinadóar le multacán mo mácar!

Máire ní tuatais.—Máire duis riar ionat, a báileín! Mura deirbéalac acaí!

Diarmaio.—Ní cúrral gáirí 'nā ruit an obair seo. Cairt-far veirne cur le h-eógan na gCaorac agus—

Seágan m. ní t.—Agus leir an multacán.

Máire ní t.—Éir do déul a veirim leat!

Diarmaio.—Cairt-far corú a cur leó arión. Tá an dútaig creacta ag an mbeir.

Máire ní t.—Agus cao a deanfí, a Diarmaio?

Diarmaio.—Deanfao dul láitneac agus breit oirca agus iad a cabairt a lácar an gíurcír agus dearbógaó oirca agus iad a cur i n-áit ná gíurcír ríad cāoíra 'nā multacán—go ceann tamail, pé 'h-éirinn é.

Máire ní t.—Fan go fóil, a Diarmaio. Díot foróne agat. Má curtar príón ar an reanóine rin ní tíocfíó pé amac go deó. Da maic liom pionór a cur ariú, mar tá pé tuité aige. Ac níor maic liom a anam a deit oim mar geall ar cāoíra.

Seágan mh. ní t.—Mar gheall ar mhultacán, abair, a mháistir. Ní caoíra a ruga ré uaire ac multacán.

Diarmuid.—Téanam, a Dómnail. Tá ré cóim maite agat sa teacht leir, a Seágan, ó aithnígean tú an rian san.

Máire ní t.—Ní raibid don cor de Seágan leat, a Diarmuid. Téanam oir abaille, a Seágan.

Seágan mh. ní t. (as nuite amac).—Comáin leat abaille, a mháistir. Déanfaid do díaire.

(iméigro Diarmuid agus Seágan agus Dómnail móir.)

Máire ní t. (leir an tCáiliúir).—Tuir a agus do cuio rpproí agus rpproí fé nbeir an obair seo!

Cáiliúir na gCor.—Agus cao 'na caoib náir fágad sa baile mé!

(Tá Seágan mháire ní t. cuatais irthead.)

Seágan mh. ní t.—Téanam, a Concúbaire. Déanfaid abaille tú. Ní baogal duic go leogfad leir an rpproí tú, murra b'ionan a'r Dómnail móir.

Tá Seágan mh. ní t. an tCáiliúir ar a thuin leir agus iméigean fé.)

Máire ní t.—Tá roic obair eigin ar ríobal. Ní h-abaille atá Seágan ag breic an cáiliúra. Teanaig! Ní'l don gno anro agáinn.

(iméigro go léir.)

AN SÉMAO RAOAR.

Tis an tSiúirceir. An tSiúirceir ná fuidh ar cátaoib áir. Cáiliúir na gCor ar a agad amac i gcataoib na bfinnir. Eógan na gCaonac agus a mac i leir caoib ann agus iad gabta, ior deirte luic airm. Cuigean ná rpproí oile luic airm ar fuidh an tSiú. Diarmuid an leara agus Seágan mháire ní t. cuatais agus Dómnail móir láirthead, agus tuile.

An tSiúirceir.—Cad é an charge atá against these men?

Diarmuid an leara.—Biteamnaig irthead iad, a Duinnairail. Siúirceir caoib uaimhe aréir agus marbúirceir i, i gcúinne na roilge. Do rugar liom an bairdear cuatais a tugair dom, a Duinnairail, agus fuairmaid sa tis acu cnáma an mhultacán a siúirceir ó Máire ní t. cuatais. Do gabmaid iad agus tugmaid linn anro or do cómaid-re iad, a Duinnairail, go nbeirte corad na roilge cabairte doib. Tá an tSiúirceir cheada acu.

An tSiúirceir.—Tuigim, I understand. Cú bfuil, where is your evidence? An finay?

Diarmuid.—Tá ré anro, a Duinnairail. Siné sa cátaoib é. Ní'l lúe a gead ag an nouine mbeic.

An *Siúirtir*.—Ó tuigim, tuigim ! 'Sé an chana cripple an witness ?

Diarmuid.—'Sé, a *vuinuarail*.

An *Siúirtir* (*leir an tCáitlín*).—Cé n-é tusa ? What's your name ?

An *Cáitlín*.—*Cáitlín* na *gCor* a *tugair* *riao* oim, a *Átair*—a *vuinuarail* ; *ac* *Concúbair* *Úacac* *ir ainim* *dom*.

An *Siúirtir*.—Cá *riao* tusa *nuair*—when this sheep was killed ?

An *Cáitlín*.—*Ólor* i *gcúinne* na *poitge*, a *Átair*, an *cúinne* go *bruit* an *pprio* ann.

An *Siúirtir*.—Tuigim. An *cúinne* go *bruit* an *splít* ann. *imr* *dom* *anoir*, my good man, *agus* *abair* an *fhin* *liom* *ná*, or else it will be worse for you. Cé *maire* an sheep ? Who killed the caoirne ?

An *Cáitlín*.—*Dóinnal* *Mór* a *maire* i, a *Átair*.

(*Léiman* *Dóinnal* *ar* a *corp* *agus* *riao* *anonn* *cun* an *Cáitlín* *é*.)

Dóinnal.—*Ainm* *sneadó* *cúgar*, a *biteamhaig*, *cao* *é* *rin* *asat* *v'a* *riao* ! *Ná* *fuil* a *fiór* *asat* *sur* *b'é* *Éamon* a *maire* i *agus* *vo* *cait* *cúgar* *irteac* i *gcúinne* na *poitge* ! !

(*Cpoman* an *Cáitlín* *boct* *ar* *éist*.)

An *Siúirtir* (*go* *n-áir* *agus* *go* *feangac*).—Arrest that man at once for intimidating the witness and for contempt of court.

(*Síeo* *cun* *Dóinnal* na *piéir* *go* *léir*. *An* *leagac* na *rát* *tá* *beirt* *acu* *ar* *lár* *aige* *le* *vá* *buile* *úoir*. *Ac* *únaio* *riao* *irteac* *aig* *agus* *leagac* *riao* *é* *agus* *ceangalac* *riao* *é*.)

Bring that man before me. I understand the whole case now. This is a vile conspiracy. They killed the sheep themselves, and then they bribed this cripple to come here and swear against two honest men. I heard that violent fellow declare that he had told the cripple what to swear ! It is most abominable !

Diarmuid.—*Gadaim* *páiróin* *asat*, a *vuinuarail* ! *Dá* *mb'é* *coit* *t'onóra* *leogaint* *dóir* *an* *rgéal* *v'ínirint* *vo* *cairbeánfint* *vo* *t'onóir* *conur* a *tuit* *gac* *níó* *amac*.

An *Siúirtir*.—You are the man that came to me for the search-warrant. Did you find your sheep in this man's house ? (*As* *rine* a *maire* *cun* *Eógain*.)

Diarmuid.—*Ní* *brúar*, a *vuinuarail*, *ac* *vo* *ruaraim* *enám* *an* *multacáin* *ann*.

An *Siúirtir* (*le* *vuine* *vo* na *piéir*).—What bones does he mean ? (*Ac* *gan* *fanmairt* *le* *reagna*.) Ó tuigim, you did not find the sheep, but you found the bones. Did they eat the sheep in one night ! *ar* *it* *riao* an *caoirne* ?

Diarmaio.—Níor iteadaí, a dhuinuarail. Tá an caoir a gáim' tús-re.

An Gúirtir.—The sheep is at your own house, and you found the bones at this man's house! Did any person ever hear the like of that! Arrest that man, sergeant, for criminal conspiracy.

(Beirtear ar Diarmaio agus ceangaltar é.)

Diarmaio.—Ceangailte ná ríadailte, a dhuinuarail, 'neorpaí an fírinne do t'ónóir. Bí fóro caiteamh airmíne agáinn agam' tús-re agus d'eisig aigneas roir an tóilíúir boct ro agus an fear mór ran i tóad púcaí. An tóilíúir 'gá d'éanamh amac ná fuil a leicéirí i n-aon cor ann agus tóimnal mór 'gá d'éanamh amac go bfuil. D'é veirne an aicim tóir go noúbaire an tóilíúir dá mbeirtear tóimnal go cúinne na noilge é agus é fágáilte ann ar fear ríadailte airmíne i n'aonar ná beaí beann ar ríro 'nā ar púca aige. D'aróis tóimnal leir é, agus i gceann tamail táinig tóimnal cógáinn d'baile agus é i nveirne an anama le ríannra agus san aon tuairis ar an tóilíúir aige ac gur rús an ríro léi é. Do rítear féin amac láirneac agus tánaí go cúinne na noilge feudaint an bpaíann an tóilíúir boct beo ná marb ann. Fuair an tóilíúir. Agus fuair rús eile. Fuair ceann de m'caoirí féin marb ann agus an tóilíúir le n-a h-air 'na coirle go ráth. Fuair amair ríann i n-aice na caoirae. Cair-béin an ríann ran do'n gúirtir, a Seágan.

(Sinean Seágan máirí ní tuatais fuar an ríann.)

Eamon.—Ó airmí, féud mar a bfuil mo ríann a gúirtear uaim dá lá ó fín!

An Gúirtir.—An i fín do skian?

Eamon.—Ír, a dhuinuarail. D'iar Seágan máirí ní tuatais oim i, tá dá lá ó fín ann, cun tobac a gearaí. Tá rí 'na póca aige ó fín, an bligáir, pé gno a bí aige 'gá coimeáí uaim.

An Gúirtir.—Ó tuigim. It is a most outrageous conspiracy. Cao veir tura leir fín, a Seágan?

Seágan fh. ní t.—Deirim gur mór an cruas san gúirtir a d'éanamh d' Eamon. Ní feaca ríann aon rús cóim veir, cóim tapair, leir an gcuma 'nar tús ré an bpaíann ran amac. Dá mbeaí ré 'na gúirtir agáinn gearaí ré do coraí rí ollí ré mar a gab ré do coraí rí b'fírinne anoir, agus d'éanamh ré bula vall díotra féin rí n-obair fín, d'á feabair dá cuige.

An Gúirtir.—Cao deir ré? What does he say? Bula vall, a blind bully! How dare you, sir, call me a blind bully!

Seágan fh. ní t.—Thuir vaig an díabail ionat, a ceann cipín!

An Gúirtir.—You "think a deal on it," do you? You will

think a deal more on it before I have done with you. Arrest that fellow for contempt of court.

(Beirtear an Seádan agus ceangaltar é. Tugan t-úachtara aghaidh airtoad.)
Carús úachtara aghaidh. Lord Rag a ainim.)

Lord Rag.—Oh, morning, Sir Jingo! What! Serving your country at this hour of the morning!

An Sídirtir.—Oh, good morning, my lord! I am delighted to see you, Lord Rag. (They shake hands.) I am engaged in investigating one of the foulest cases of criminal conspiracy!

Lord Rag.—Look here, Sir Jingo. I want you over at my place at once. Will you please step aside here and tell me about this case of yours. I may be able to help you.

(Céirtear leat eadair agus ceangaltar an fear cupla neómar fillio.)

An Sídirtir.—This case has not been proved. Informations refused. Discharge the prisoners.

Lord Rag.—Come along! Come along! There is no time to lose.

(Intigro.)

DRAC ANNAS.

3 2044 055 324 701

THE BORROWER WILL BE CHARGED
AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS NOT
RETURNED TO THE LIBRARY ON OR
BEFORE THE LAST DATE STAMPED
BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE
NOTICES DOES NOT EXEMPT THE
BORROWER FROM OVERDUE FEES.

